

חולין דף מ'

משנה

השוחט לשם הרים, לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות, שחיטתו פסולה. שנים שאחזו בסכין יחד ושחטו, אחד לשם אחד מכל אלו ואחד לשם שחיטה סתם, שחיטתו פסולה.

גמרא

השוחט לשם הר פסול ולשם מלאך של הר נאסר
שואלת הגמרא, האם מי ששחט לשם אלו שמנתה המשנה זה רק פוסל את השחיטה, והרי חל על זה שם של ע"ז להיאסר בהנאה כ"זבחי מתים"²⁶³, ששנינו בעבודה זרה, השוחט לשום הרים לשום גבעות לשום נהרות לשום מדברות לשום חמה ולבנה לשום כוכבים ומזלות לשום מיכאל השר הגדול לשום שילשול קטן, כלומר: לשום גדול שבכל הבריות, או לשום קטן שכולן, הרי אלו 'זבחי מתים'? אמר אביי, יש לחלק בין כשאמר לשום הר שאז אינו אוסר כיון שהר אינו נעשה עבודת כוכבים, לבין אם שחט לשם מלאך הממונה על ההרים שפוסל²⁶⁴. ואומרת הגמרא, שמדוייק שהמשנה הפוסלת מדברת במקרים הדומים למה שמנתה השוחט לשם מיכאל שר הגדול²⁶⁵.

השוחט סימן אחד בבהמת חברו לשם ע"ז
אמר רב הונא, היתה בהמת חבירו רבוצה לפני עבודת כוכבים, כיון ששחט בה סימן אחד אסרה. ואף על גב שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, כיון שעשה בה מעשה²⁶⁶ הוקצו לע"ז. וסבר בזה כפי שאמר עולא בשם רבי יוחנן, אף על פי שאמרו המשתחוה לבהמת חבירו לא אסרה, עשה בה מעשה

263 ליאסר בהנאה כדין תקרובת עבודת כוכבים שאסורה כמות, ומת אסור בהנאה, דנפקא לן במסכת עבודה זרה (דף כט): מ'ותמת שם מרים' וגמר 'שם' 'שם' מעגלה ערופה. רש"י.

264 שנאמר 'אלהיהם על ההרים' ולא ההרים אלהיהם (ע"ז מה:). ופסולה לאכילה, משום שיכולים להחליפה בשחיטת עבודת כוכבים. רש"י.

265 ובעלי חיים אע"ג שלא נאסרים משום עבודת כוכבים, (תמורה כט.). מ"מ 'אלהות' מקרו, כדכתיב (שמות ח, כג) 'הן נזבח את תועבת מצרים', וכת"ב (דברים ד, יט) 'וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים וכל צבא השמים'. רש"י.

266 בלא מעשה אין נאסרים אלא לגבוהה, אבל להדיוט נאסרים כשעשו בהם מעשה. ובהמה שלו אפילו בכל שהוא אוסר אותה משום תקרובת לע"ז אבל בשל חברו רק אם עשה מעשה. רש"י.

אסרה אף להדיוט²⁶⁷. הקשה רב נחמן ממה ששנינו, השוחט בשוגג חטאת בשבת בחוץ לעבודת כוכבים, חייב שלש חטאות 1. משום שבת, 2. משום שוחט קדשים בחוץ, 3. משום עבודת כוכבים²⁶⁸. ואם שחיטת סימן אחד אוסרת משום ע"ז, הרי לא נחשב לשוחט קודשים בחוץ²⁶⁹? אמר רב פפא, מדובר כאן בחטאת העוף שמליקתה וחיוב שחיטתה בסימן אחד, ולכן כל האיסורים חלים במעשה אחד.

שחט כשחצי קנה פגום שואלת הגמרא, אף אם מדובר בעוף, הרי רב הונא סבר כעולא, שלשיטתו די מעשה כל שהוא, ומיד כשהתחיל את השחיטה כבר חל על זה שם של ע"ז ומדוע חייב משום שחוטי חוץ? אלא אומרת הגמרא, מדובר כשאמר שמתכוון לעבוד רק בגמר זביחה, ואז מתחייב בכולם. שואלת הגמרא, אם כן היה יכול להעמיד גם בכל הזבחים ולשנות 'השוחט את הזבח', ומדוע כתב דוקא בחטאת? אלא אמר מר זוטרא משמו של רב פפא, מדובר שהיה חצי קנה פגום, והוסיף עליו כל שהוא שבכך הכשיר וגמר את השחיטה, וממילא כל שלשת האיסורים חלו בבת אחת.

אמר רב פפא, אם רב הונא לא היה אומר 'סימן אחד' והעמיד כעולא המכשיר ב'מעשה כל שהוא', לא היה קשה מחטאת כיון שהיינו מעמידים שעולא מצריך מעשה גדול ולא די במשהוא. ואמר רב פפא, אם רב הונא לא היה מדבר ב'בהמת חברו', לא הוה קשה מחטאת, כיון שהיינו אומרים שבבהמתו די במעשה כלשהוא אבל בבהמת חברו לא אוסר, ולכן בחטאת שהיא כבהמתם של כהנים לא אוסר. והחידוש שהייתי אומר שהואיל ומתכפר נחשבת החטאת לשלו, לזה השמיעו שאינה נחשבת לשלו.

267 וכדאי' בע"ז (נב:): מ'כל הכלים אשר הוניה המלך אחז במלכותו במעלו הכנו' ואמר מר, מאי 'הכנו'? שגנוזם כין שנאסרו בהנאה. ואע"ג שלא היו שלהם, מ"מ נאסרו כיון שהשתמשו בהם ככלי שרת. רש"י.

268 ומשום 'מקלקל' לא נפטר בשבת, שהרי מתקנה הוא אצל בני נח שאבר מן החי אסור להם. ונחשב שאינו שלו, כיון ששחיטת חטאת לשם בעלים נחשב של גבוה. רש"י.

269 עמוד ב'.

